

DAVLAT IJTIMOYIY DASTURLARINI MOLİYALASHTIRISHDA MOLİYAVIY
RESURLARNI SAMARALI TAQSIMLASH VA XARAJATLAR NATIJADORLIGINI
OSHIRISH YO‘LLARI

Almardonova Feruza Fazliddin qizi

O‘zbekiston Respublikasi Bank Moliya Akademiyasi

Mustaqil izlanuvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.23303740>

Annotatsiya. Mazkur ilmiy tezisda davlat ijtimoiy dasturlarini moliyalashtirish jarayonida moliyaviy resurslarni oqilona taqsimlash, budjet xarajatlarining iqtisodiy va ijtimoiy natijadorligini oshirish hamda moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari tadqiq etilgan. Tadqiqot doirasida O‘zbekistonda ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirishning amaldagi holati, davlat budjeti mablag‘larining ustuvor yo‘nalishlar bo‘yicha taqsimlanishi va ijtimoiy xarajatlarning samaradorligiga ta’sir etuvchi asosiy omillar tahlil qilingan. Iqtisodiy-statistik va qiyosiy tahlil usullari asosida budjet mablag‘larini hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy ehtiyojlariga muvofiq taqsimlash, moliyaviy rejalashtirishning aniqligini oshirish hamda xarajatlarning yakuniy natijalar bilan bog‘liqligini kuchaytirish zarurligi asoslangan.

Shuningdek, natijaga yo‘naltirilgan budjetlashtirish tizimini rivojlantirish, ijtimoiy dasturlar uchun samaradorlik indikatorlarini joriy etish, raqamli moliyaviy monitoringni takomillashtirish va budjet resurslaridan foydalanish shaffofligini oshirishga qaratilgan ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan. Tadqiqot natijalari davlat ijtimoiy dasturlarining moliyaviy barqarorligini mustahkamlash va aholining ijtimoiy farovonligini oshirishga xizmat qiluvchi boshqaruv mexanizmlarini takomillashtirish uchun ahamiyatga ega.

Kalit so‘zlar: davlat ijtimoiy dasturlari, moliyaviy resurslar, davlat budjeti, budjet xarajatlari, moliyalashtirish samaradorligi, ijtimoiy himoya, natijaga yo‘naltirilgan budjetlashtirish, moliyaviy rejalashtirish, xarajatlar natijadorligi, raqamli monitoring.

Abstract. This research paper examines issues related to the rational allocation of financial resources, the enhancement of the economic and social effectiveness of budget expenditures, and the improvement of financing mechanisms within the context of funding state social programs. The study analyzes the current state of social program financing in Uzbekistan, the allocation of state budget funds across priority areas, and the key factors influencing the efficiency of social expenditures. Based on economic-statistical and comparative analysis methods, the paper substantiates the need to allocate budget funds in alignment with the socio-economic needs of regions, improve the accuracy of financial planning, and strengthen the link between expenditures and final outcomes. Furthermore, scientific and practical proposals have been developed to advance the results-oriented budgeting system, introduce performance indicators for social programs, enhance digital financial monitoring, and increase transparency in the use of budget resources. The research findings are significant for strengthening the financial sustainability of state social programs and improving management mechanisms that enhance the population's social well-being.

Keywords: state social programs, financial resources, state budget, budget expenditures, financing efficiency, social protection, results-oriented budgeting, financial planning, cost-effectiveness, digital monitoring.

KIRISH

Jahon iqtisodiyotida yuz berayotgan ijtimoiy-iqtisodiy o'zgarishlar, demografik jarayonlarning jadallashuvi, aholining ijtimoiy xizmatlarga bo'lgan ehtiyojining ortib borishi hamda davlat moliyaviy resurslarining cheklanganligi sharoitida ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirish samaradorligini oshirish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Davlat ijtimoiy dasturlari aholining turmush farovonligini yuksaltirish, kambag'allikni qisqartirish, ijtimoiy tengsizlikni yumshatish, inson kapitalini rivojlantirish hamda jamiyatda ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashning muhim iqtisodiy vositasi sifatida namoyon bo'lmoqda. Mazkur vazifalarni samarali amalga oshirish davlat budjeti mablag'larini oqilona rejalashtirish, ustuvor yo'nalishlarga taqsimlash va xarajatlarning yakuniy natijadorligini baholash mexanizmlarini takomillashtirishni talab etadi.

Zamonaviy davlat moliyasini boshqarish amaliyotida ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirish faqat budjetdan mablag' ajratish jarayoni sifatida emas, balki moliyaviy resurslardan maksimal iqtisodiy va ijtimoiy natija olishga qaratilgan kompleks boshqaruv tizimi sifatida qaralmoqda.

Xususan, moliyaviy resurslarni samarali taqsimlashda aholining haqiqiy ehtiyojlarini aniqlash, ijtimoiy dasturlarning ustuvorlik darajasini belgilash, xarajatlarning manzilliligini ta'minlash hamda moliyalashtirish natijalarini o'lchash alohida ahamiyat kasb etadi. Shu jihatdan, davlat budjeti xarajatlarini an'anaviy rejalashtirish yondashuvidan natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish tizimiga bosqichma-bosqich o'tish davlat moliyaviy boshqaruvining muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi.

O'zbekistonda amalga oshirilayotgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar jarayonida aholining ijtimoiy himoyasini kuchaytirish, sifatli ta'lim va tibbiy xizmatlar qamrovini kengaytirish, bandlikni rag'batlantirish hamda ehtiyojmand oilalarni moliyaviy qo'llab-quvvatlash davlat siyosatining ustuvor vazifalari sifatida belgilangan. Ushbu maqsadlarga erishishda davlat budjeti, davlat maqsadli jamg'armalari va mahalliy budjetlar mablag'laridan samarali foydalanish muhim ahamiyatga ega. Ayniqsa, ijtimoiy dasturlarga yo'naltirilayotgan xarajatlarning ortib borishi sharoitida moliyaviy resurslarni hududlar va ijtimoiy guruhlar o'rtasida adolatli taqsimlash, mablag'larning maqsadli sarflanishini ta'minlash hamda moliyalashtirishning natijadorlik ko'rsatkichlarini rivojlantirish zarurati kuchaymoqda.

Davlat ijtimoiy dasturlarini moliyalashtirish amaliyotida mavjud muhim masalalardan biri ajratilayotgan mablag'lar hajmi bilan erishilayotgan ijtimoiy natijalar o'rtasidagi bog'liqlikni aniq baholashdan iboratdir. Budjet mablag'larining to'liq o'zlashtirilishi har doim ham ijtimoiy dasturlarning yuqori samaradorlikka erishganligini anglatmaydi. Shu sababli ijtimoiy xarajatlarning natijadorligini baholashda moliyaviy ko'rsatkichlar bilan bir qatorda, aholining ijtimoiy xizmatlardan foydalanish darajasi, kambag'allikni qisqartirish natijalari, barqaror ish o'rinlarining yaratilishi, ta'lim va sog'liqni saqlash xizmatlarining sifati kabi mezonlardan foydalanish maqsadga muvofiqdir. Bunday yondashuv budjet mablag'larini samarasiz yo'nalishlardan yuqori ijtimoiy natija beruvchi dasturlarga qayta taqsimlash imkoniyatlarini aniqlashga xizmat qiladi.

Shuningdek, davlat moliyaviy resurslarini taqsimlashda hududiy tafovutlarni hisobga olish ham muhim ahamiyat kasb etadi. O'zbekiston hududlarining aholi soni, demografik tarkibi, iqtisodiy rivojlanish darajasi, bandlik imkoniyatlari va ijtimoiy infratuzilma bilan ta'minlanganligi

bir-biridan farq qiladi. Mazkur holat ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirishda yagona me'yoriy yondashuv bilan cheklanmasdan, hududlarning real ehtiyojlariga asoslangan tabaqalashtirilgan taqsimot mexanizmlarini ishlab chiqishni talab etadi. Bunda budjetlararo transfertlar tizimini takomillashtirish, mahalliy budjetlarning moliyaviy imkoniyatlarini kengaytirish va ijtimoiy xarajatlarning hududiy natijadorligini baholash muhim vazifalar hisoblanadi.

Xalqaro tajribada davlat ijtimoiy xarajatlarining samaradorligini oshirish maqsadida o'rta muddatli budjet rejalashtirish, dasturiy budjetlashtirish, xarajatlar samaradorligini baholash va raqamli moliyaviy monitoring mexanizmlaridan foydalanilmoqda. Ushbu yondashuvlar moliyaviy resurslarni taqsimlash jarayonida shaffoflik va hisobdorlikni ta'minlash, davlat xarajatlarining natijadorligini oshirish hamda ijtimoiy dasturlarning uzoq muddatli moliyaviy barqarorligini mustahkamlashga xizmat qiladi. Mazkur mexanizmlarni O'zbekistonning institutsional va iqtisodiy sharoitlariga moslashtirish davlat ijtimoiy dasturlarini moliyalashtirish tizimini yanada takomillashtirish imkonini beradi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Davlat ijtimoiy dasturlarini moliyalashtirishda resurslarni samarali taqsimlash nafaqat budjet xarajatlari hajmini oshirish, balki ularni aholining haqiqiy ehtiyojlari, hududlarning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish darajasi va dasturlarning yakuniy natijadorligiga muvofiq yo'naltirishni talab etadi. O'zbekistonda ijtimoiy himoya, ta'lim, sog'liqni saqlash va bandlik sohalarini moliyalashtirishga alohida e'tibor qaratilayotgan bo'lsa-da, ushbu yo'nalishlarga ajratilgan mablag'larning ijtimoiy samaradorligini baholashda hududiy tafovutlar va xizmatlar qamrovini hisobga olish muhim hisoblanadi.

Tadqiqotda avvalgi maqoladan farqli ravishda O'zbekiston Milliy statistika qo'mitasining kambag'allik ko'rsatkichlari hamda Iqtisodiyot va moliya vazirligining 2026-yil birinchi yarim yillik budjet ijrosi ma'lumotlari asosida moliyaviy resurslarni taqsimlashning yangi jihatlari o'rganildi. Davlat ijtimoiy dasturlarining natijadorligini baholashda kambag'allik darajasi muhim ijtimoiy indikatorlardan biri hisoblanadi. Ushbu ko'rsatkich aholining daromadlari, bandligi, iqtisodiy imkoniyatlari va ijtimoiy himoya tizimi faoliyati bilan bog'liq bo'lib, moliyaviy resurslarni hududiy ehtiyojlar asosida taqsimlash uchun muhim axborot manbasi vazifasini bajaradi.

1-jadval.

O'zbekistonda kambag'allik darajasining hududlar bo'yicha o'zgarishi, 2024–2025-yillar

Hududlar	2024-yil, %	2025-yil, %	O'zgarish, foiz punkt
O'zbekiston Respublikasi	8,9	5,8	–3,1
Qoraqalpog'iston Respublikasi	10,8	6,6	–4,2
Jizzax viloyati	11,8	5,8	–6,0
Qashqadaryo viloyati	9,6	6,5	–3,1
Sirdaryo viloyati	11,3	6,2	–5,1
Surxondaryo viloyati	9,3	6,1	–3,2
Xorazm viloyati	11,9	6,7	–5,2
Navoiy viloyati	5,7	4,2	–1,5
Toshkent shahri	7,3	3,5	–3,8

Manba: O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi ma'lumotlar asosida muallif tomonidan tuzildi.

1-jadval ma'lumotlaridan ko'rinadiki, 2024-yilda mamlakat bo'yicha kambag'allik darajasi 8,9 foizni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yilda 5,8 foizgacha kamaygan. Natijada mazkur ko'rsatkich bir yil davomida 3,1 foiz punktga pasaygan. Hududlar kesimida sezilarli o'zgarishlar Jizzax viloyatida (6,0 foiz punkt), Xorazm viloyatida (5,2 foiz punkt) va Sirdaryo viloyatida (5,1 foiz punkt) qayd etilgan.

Shu bilan birga, 2025-yilda Xorazm viloyatida kambag'allik darajasi 6,7 foizni, Qoraqalpog'iston Respublikasida 6,6 foizni, Qashqadaryo viloyatida 6,5 foizni tashkil etgani ushbu hududlarda ijtimoiy qo'llab-quvvatlash va daromad manbalarini kengaytirishga qaratilgan dasturlarni yanada rivojlantirish zarurligini ko'rsatadi. Toshkent shahrida kambag'allik darajasi 3,5 foiz bo'lganligi hududlar o'rtasida ijtimoiy-iqtisodiy sharoitlarning turlicha ekanligini ifodalaydi. Mazkur natijalar davlat ijtimoiy dasturlarini moliyalashtirishda hududiy ehtiyojlarga asoslangan tabaqalashtirilgan yondashuvni qo'llash zarurligini asoslaydi. Bunda kambag'allik darajasi yuqori bo'lgan hududlarga mablag' ajratishda nafaqat kambag'allik ulushi, balki ehtiyojmand aholining mutlaq soni, mavjud ijtimoiy infratuzilma va mahalliy budjetning moliyaviy imkoniyatlari ham hisobga olinishi lozim. Ayni paytda kambag'allikning kamayishini faqat davlat ijtimoiy xarajatlari natijasi sifatida talqin qilish to'g'ri emas. Chunki ushbu ko'rsatkichga iqtisodiy o'sish, ish haqi, migratsiya daromadlari, tadbirkorlik faoliyati va mehnat bozoridagi o'zgarishlar ham ta'sir ko'rsatadi.

Moliyaviy resurslarning amaldagi taqsimotini baholashda budjet xarajatlarining iqtisodiy tasnifi ham muhim axborot manbasi hisoblanadi. Ushbu tasnif ish haqi, ijtimoiy to'lovlar, subsidiyalar, transfertlar, kapital qo'yilmalar va boshqa xarajatlarning umumiy moliyaviy tarkibini aniqlash imkonini beradi. 2026-yilning birinchi yarim yilligi bo'yicha rasmiy ma'lumotlar davlat budjeti resurslarining qaysi iqtisodiy yo'nalishlarga safarbar etilganini tahlil qilish imkonini beradi.

2-jadval.

O'zbekiston Respublikasi Davlat budjeti xarajatlarining iqtisodiy tasnif bo'yicha tarkibi, 2026-yil yanvar–iyun

O'lchov birligi: mlrd so'm

Xarajatlar yo'nalishi	Amaldagi xarajatlar	Jamiga nisbatan, %
Ish haqi	72 507,0	35,3
Ijtimoiy soliq to'lovlari	17 611,9	8,6
Ijtimoiy nafaqalar va yordamning boshqa turlari	10 510,4	5,1
Subsidiyalar	13 049,8	6,3
Davlat maqsadli jamg'armalariga transfertlar	19 644,0	9,6
Tovar va xizmatlar xarajatlari	14 606,5	7,1
Kapital qo'yilmalar	6 633,0	3,2
Boshqa iqtisodiy tasnifdagi xarajatlar	51 020,0	24,8
Jami xarajatlar	205 582,6	100,0

Manba: O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi ma'lumotlari asosida muallif tomonidan tuzildi.

2-jadval ma'lumotlariga ko'ra, 2026-yilning birinchi yarim yilligida iqtisodiy tasnif bo'yicha davlat budjeti xarajatlari 205,58 trln so'mni tashkil etgan. Shundan ish haqi xarajatlariga 72,51 trln so'm, ijtimoiy soliq to'lovlariga 17,61 trln so'm yo'naltirilgan. Mazkur ikki yo'nalishning umumiy hajmi 90,12 trln so'mni yoki jami xarajatlarning qariyb 43,8 foizini tashkil etadi. Bu ko'rsatkich budjet tashkilotlarining joriy faoliyatini moliyalashtirish davlat xarajatlari tarkibida katta ulushga ega ekanligini ko'rsatadi.

Shu bilan birga, ijtimoiy nafaqalar va ijtimoiy yordamning boshqa turlari uchun 10,51 trln so'm, subsidiyalarga 13,05 trln so'm, maqsadli jamg'armalarga transfertlar uchun 19,64 trln so'm sarflangan. Ushbu xarajatlar orqali davlat turli ijtimoiy va iqtisodiy majburiyatlarini moliyalashtiradi. Biroq iqtisodiy tasnifdagi subsidiyalar va transfertlarning barchasini bevosita ijtimoiy yordam deb hisoblash mumkin emas, chunki ular boshqa davlat dasturlarini ham qamrab oladi.

Olingan natijalar moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligini baholashda joriy xarajatlar va rivojlantirish xarajatlari o'rtasidagi muvozanatni o'rganish zarurligini ko'rsatadi.

Xususan, ish haqi va boshqa muntazam to'lovlar davlat tashkilotlari faoliyatining uzluksizligini ta'minlasa, kapital qo'yilmalar va xizmatlar xaridi ijtimoiy infratuzilmani yangilash, xizmatlar qamrovini kengaytirish va ularning sifatini oshirish uchun muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli xarajatlar samaradorligini baholashda mablag'larning iqtisodiy tasnifi bilan bir qatorda ularning funksional yo'nalishi va aniq natijalari ham hisobga olinishi lozim.

Davlat ijtimoiy xarajatlarini hududlar kesimida tahlil qilish moliyaviy resurslarning aholining haqiqiy ehtiyojlariga qanchalik muvofiq taqsimlanayotganini aniqlash imkonini beradi. Shu jihatdan Samarqand viloyati sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish amaliyoti alohida tadqiqot obyekti sifatida o'rganildi.

Samarqand viloyati hokimligining rasmiy ma'lumotlariga ko'ra, 2026-yilda hudud sog'liqni saqlash tizimini moliyalashtirish uchun 3 287,3 mlrd so'm ajratilishi belgilangan. Bu 2025-yildagi 3 094,4 mlrd so'mlik ko'rsatkichdan 192,9 mlrd so'mga ko'pdir. 2026-yilning birinchi olti oyida esa sog'liqni saqlash tizimiga 1 856,9 mlrd so'm moliyalashtirilgan.

Davlat ijtimoiy dasturlarining manzilliligini oshirish bilan bog'liq yana bir muhim yo'nalish aholining alohida ijtimoiy guruhlarini qo'llab-quvvatlashga qaratilgan dasturlar hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Oila va xotin-qizlar qo'mitasining 2026-yil 6-fevralda e'lon qilingan axborotiga ko'ra, 2025-yilda Bandlikka ko'maklashish davlat jamg'armasi hisobidan 259,6 ming nafar xotin-qizni kasbga tayyorlash va ularning malakasini oshirish uchun 245,4 mlrd so'm ajratilgan. Shuningdek, 8,6 ming nafar xotin-qizga ipoteka kreditlari bo'yicha boshlang'ich badalni qoplash uchun 256,7 mlrd so'mlik subsidiyalar, davlat oliy ta'lim muassasalarida magistratura bosqichida o'qiyotgan 17,8 ming nafar xotin-qizning kontrakt to'lovlari uchun esa 122,9 mlrd so'm ajratilgan.

Mazkur ma'lumotlar davlat ijtimoiy dasturlarini moliyalashtirishda aniq maqsadli guruhlarini tanlash va ularning ijtimoiy-iqtisodiy ehtiyojlarini hisobga olish amaliyoti mavjudligini ko'rsatadi. Biroq mablag' ajratilgan fuqarolar soni dasturlarning yakuniy samaradorligini to'liq ifodalaymaydi. Masalan, kasb-hunarga o'qitish dasturlari natijadorligini baholashda ta'lim olgan fuqarolarning qanchasi doimiy ish bilan ta'minlanganligi, ularning daromadlari qanday

o'zgarganligi va egallagan kasbidan foydalanish imkoniyatlari asosiy mezon sifatida qaralishi maqsadga muvofiqdir.

Tadqiqot natijalari asosida davlat ijtimoiy dasturlarini moliyalashtirish samaradorligini oshirishning muhim yo'nalishlaridan biri sifatida moliyaviy resurslarni ehtiyoj va natijadorlik asosida taqsimlash modeli taklif etiladi. Mazkur modelda mablag'larni ajratish jarayoni uchta asosiy mezonga tayanishi lozim: hududning ijtimoiy ehtiyoj darajasi, moliyalashtirilayotgan dasturning kutilayotgan natijadorligi va ajratilgan mablag'larning real ijro imkoniyatlari. Ushbu mezonlardan foydalanish moliyaviy resurslarni faqat avvalgi yillardagi xarajatlar hajmiga asoslangan holda taqsimlash amaliyotini takomillashtirish imkonini beradi.

Bunda ijtimoiy dasturlarning natijadorligini baholashda bir nafar yordam oluvchiga to'g'ri keladigan xarajatlar, bir nafar fuqaroning barqaror bandligini ta'minlash uchun sarflangan mablag'lar, ijtimoiy xizmatlardan foydalanish qamrovi hamda belgilangan maqsadli indikatorlarning bajarilish darajasini hisoblash zarur. Moliyalashtirishning bunday yondashuvi xarajatlarning oddiy o'zlashtirilishini emas, balki erishilgan ijtimoiy natijalarning iqtisodiy qiymatini baholashga xizmat qiladi.

Shuningdek, davlat ijtimoiy dasturlarini moliyalashtirish jarayonida raqamli monitoring tizimlarini rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Jumladan, moliyaviy resurslarning ajratilishi, sarflanishi va dasturlar natijadorligi haqidagi ma'lumotlarni yagona elektron platformada jamlash orqali mablag'lardan foydalanish jarayonlarini muntazam kuzatish, moliyaviy tafovutlarni aniqlash va samarasiz xarajatlarning oldini olish imkoniyatlari kengayadi. Bunday tizimda har bir ijtimoiy dastur bo'yicha ajratilgan mablag'lar, amaldagi xarajatlar, xizmatlardan foydalangan aholi soni va erishilgan natijalar alohida aks ettirilishi maqsadga muvofiqdir.

XULOSA

Davlat ijtimoiy dasturlarini moliyalashtirishda moliyaviy resurslarni samarali taqsimlash va budjet xarajatlarning natijadorligini oshirish mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorligini mustahkamlash, kambag'allikni qisqartirish hamda aholi turmush farovonligini yuksaltirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. O'zbekistonda amalga oshirilayotgan budjet siyosati doirasida ijtimoiy himoya, sog'liqni saqlash, ta'lim va bandlik dasturlariga yo'naltirilayotgan moliyaviy resurslar aholining ijtimoiy ehtiyojlarini qondirishda muhim o'rin tutmoqda. Shu bilan birga, budjet mablag'larining nominal hajmini oshirish bilan cheklanmasdan, ularning hududlar va ijtimoiy guruhlar o'rtasida oqilona taqsimlanishi hamda yakuniy ijtimoiy natijalarga ta'sirini baholash zarurligi aniqlandi.

Tadqiqot doirasida o'rganilgan statistik ma'lumotlarga ko'ra, 2024–2025-yillarda O'zbekistonda kambag'allik darajasi 8,9 foizdan 5,8 foizgacha pasaygan. Biroq hududlar o'rtasida ushbu ko'rsatkichning farqlanishi ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirishda tabaqalashtirilgan yondashuvdan foydalanish zarurligini ko'rsatmoqda. Shuningdek, 2026-yilning birinchi yarim yilligida davlat budjeti xarajatlarning iqtisodiy tarkibi joriy moliyalashtirish yo'nalishlari katta ulushni egallayotganini namoyon etdi. Mazkur holat ijtimoiy infratuzilmani rivojlantirish, xizmatlar sifatini yaxshilash va budjet mablag'larining natijadorligini oshirishga qaratilgan moliyaviy boshqaruv mexanizmlarini yanada takomillashtirish zarurligini asoslaydi.

Tadqiqot natijalaridan kelib chiqib, davlat ijtimoiy dasturlarini moliyalashtirish samaradorligini oshirish yuzasidan quyidagi ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqildi.

Birinchidan, moliyaviy resurslarni hududlar o'rtasida taqsimlashda kambag'allik darajasi, aholi soni, demografik tarkib, ijtimoiy infratuzilmaning rivojlanganlik holati va mahalliy budjetlarning moliyaviy imkoniyatlarini hisobga oluvchi tabaqalashtirilgan moliyalashtirish mexanizmini joriy etish maqsadga muvofiqdir. Ikkinchidan, davlat ijtimoiy dasturlarining moliyaviy samaradorligini oshirish uchun natijaga yo'naltirilgan budjetlashtirish tizimini rivojlantirish, har bir dastur bo'yicha aniq va o'lchanadigan natijadorlik indikatorlarini belgilash zarur. Uchinchidan, ijtimoiy xarajatlarni rejalashtirishda joriy xarajatlar va rivojlantirish xarajatlari o'rtasidagi iqtisodiy muvozanatni ta'minlash, moliyaviy resurslarni yuqori ijtimoiy natija beruvchi yo'nalishlarga ustuvor tartibda ajratish lozim.

To'rtinchidan, davlat ijtimoiy dasturlarining manzilliligini kuchaytirish maqsadida moliyalashtirish, mablag'lardan foydalanish va yakuniy natijalarni kuzatish imkonini beruvchi yagona raqamli monitoring mexanizmlarini takomillashtirish tavsiya etiladi.

Davlat ijtimoiy dasturlarini moliyalashtirishda resurslarni samarali taqsimlashning asosiy sharti moliyaviy rejalashtirish, xarajatlar ijrosi va ijtimoiy natijadorlikni baholash jarayonlarini o'zaro uyg'unlashtirishdan iboratdir. Tadqiqot asosida taklif etilgan ehtiyoj va natijadorlikka asoslangan moliyalashtirish yondashuvining amaliyotga tatbiq etilishi budjet mablag'laridan foydalanish shaffofligini oshirish, hududiy ijtimoiy tafovutlarni kamaytirish, davlat dasturlarining manzilliligini kuchaytirish hamda moliyaviy resurslardan foydalanish samaradorligini yaxshilashga xizmat qilishi mumkin. Natijada O'zbekistonda ijtimoiy yo'naltirilgan budjet siyosatining natijadorligini oshirish va aholining barqaror farovonligini ta'minlash uchun yanada mustahkam iqtisodiy asoslar shakllanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Adler, M.D. (2019) *Measuring Social Welfare: An Introduction*. New York: Oxford University Press.
2. Atkinson, A.B. (2015) *Inequality: What Can Be Done?* Cambridge, MA: Harvard University Press.
3. Barr, N. (2020) *The Economics of the Welfare State*. 6th edn. Oxford: Oxford University Press.
4. Boardman, A.E., Greenberg, D.H., Vining, A.R. and Weimer, D.L. (2018) *Cost-Benefit Analysis: Concepts and Practice*. 5th edn. Cambridge: Cambridge University Press.
5. Gruber, J. (2022) *Public Finance and Public Policy*. 7th edn. New York: Worth Publishers.
6. Lindert, P.H. (2021) *Making Social Spending Work*. Cambridge: Cambridge University Press..
7. Moynihan, D.P. (2008) *The Dynamics of Performance Management: Constructing Information and Reform*. Washington, DC: Georgetown University Press.
8. Musgrave, R.A. (1959) *The Theory of Public Finance: A Study in Public Economy*. New York: McGraw-Hill.
9. Ravallion, M. (2016) *The Economics of Poverty: History, Measurement, and Policy*. New York: Oxford University Press.

10. Rosen, H.S. and Gayer, T. (2014) *Public Finance*. 10th edn. New York: McGraw-Hill Education.
11. Spicker, P. (2014) *Social Policy: Theory and Practice*. 3rd edn. Bristol: Policy Press.
12. Stiglitz, J.E. and Rosengard, J.K. (2015) *Economics of the Public Sector*. 4th edn. New York: W.W. Norton & Company.
13. Vahobov, A.V. va Malikov, T.S. (2012) *Moliya. Darslik*. Toshkent: Noshir, 712 bet.